

ALMANYA'DA

SERBEST ÇALIŞAN MÜHENDİSLERİN ÜCRETLERİNE AİT TÜZÜK

(Sözleşme hükümleriyle birlikte)

3 Nisan 1956 tarihinde yayınlanmıştır.

Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük Komisyonca çıkarılmıştır.

1 9 5 6

Werner - Verlag GMBH / Düsseldorf

Çeviren :
Yük. Müh.
Vedat YÖNELİ

GİRİŞ :

1937 yılında derlenen "Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük" ün kapsamı, bu yeni çalışmayla 1956 yılında tekniğin gelişimine uydurulmuş oldu.

Buradaki ücret göstergeleri dizileri serbest çalışan mühendislerin işleri için genel görüşümde alışımlı ve ölçülmüş bedellerdir. Burada ön kabul, bir mühendislik işinin teknolojik gelişim ve teknik bilimlere göre oluşuyor bulunmasıdır.

BÖLÜM : A

GENEL HUSUSLAR

Madde : 1

Kavramların tanımı

1. Ücret, mühendisin Md : 5'de belirtilen yan masraflar ve yerinde inşaat yöneticiliği hariç bütün işleri için kendisine yapılan ödemelerden ibarettir.
2. Ücret, mühendislik işinin cinsi bir başka ölçüye ihtiyaç göstermediği takdirde, inşa edilen, yönlendirilen ya da rapor düzenlenen işe ait toplam işveren masraflarının (tesis masraflarının) yüzdesi olarak ve işin sınıfına göre hesaplanır. Toplam masraf (tesis masrafları) kavramı, elde edilebildiği takdirde, tek tek mühendislik işleriyle aydınlanır.
3. Tesis masrafları hesap kesimi ile kesinleşir. Hesabın henüz kesinleşmediği durumlarda, bu, tahminle sonuçlandırılan masrafların bir ortalaması olarak alınır. Şayet bir masraf ortalaması da bulunmuyorsa, Bölüm : B'de daha başka bir yol gösterilmeyen durumlarda, tesis masrafları mühendis tarafından tahmin edilir.
4. Şayet işveren, taşımayı yahut işe katılmayı, yahut mevcut ya da bulunacak yahut da ödünç alınacak ham maddeyi kendi üzerine alırsa, yahut inşaatta kısmen birlikte çalışır-

sa, yahut işveren bir takım geri ödemeler ya da kolaylıklar sağlar veya işveren diğer masraflara katılmak istemezse, bunların ek mal ya da faydalanma değerlerinin mutad tutarları tesis masraflarına yüklenir.

Madde : 2 Kullanımların tanımları

1. Mühendisin sözleşmesi çok sayıda, oldukça değişik iş veya görevleri kapsıyorsa ve bunlar bir bütün ünite görünümünde bulunmuyorsa o zaman tüm ücret herbir iş veya görev için, hattâ mühendisten tek tek iş istenmiyor olsa dahi, ayrı ayrı hesaplanır.
2. Sözleşme, çok sayıda ve oldukça benzer iş veya görevleri kapsıyorsa, o zaman bir iş veya görev için tüm ücret, şayet Bölüm : B'de ayrıca özel bir şart gösterilmemişse, her tekrarlanışta ücretin yarısı hesaplanır.
3. Bir tek sözleşme ile değişik projeler hazırlanacaksa, o zaman ücret her proje için ayrı ayrı hesaplanır.
4. Bir sözleşme zaman bakımından ayrılmış bölümlerle düzenlenmiş bulunuyorsa, üst yönetimin ücreti her bölümün tesis masraflarının ayrı ayrı hesaplanmasıyla bulunur.
5. İşveren, mühendise veya onun çalıştıracığı kişilere mahalli çalışmalarda ve çalışma dokümanını sağlarken, gerekli olacak yardımcı personeli daima hazır bulundurur. İşveren, mühendisin görevini yapmasını kolaylaştıracak mevcut her türlü yardımcı malzemeyi, itimat edilen ellere teslim eder. Yardımcı personel işveren tarafından değil de mühendis tarafından sağlanırsa, bunların masrafları Md : 4, Fıkra : 2'ye göre değerlendirilir.
6. Olağanüstü işler ve mühendisin kabul edemeyeceği kadar uzun süreli işlerin ikmalinde durumlar için daha yüksek ücretlerle, sınaî işletme tesisleri ve ticarî işletme amenajmanı gibi durumlar için ise Md: 12b'ye göre en çok % 20'ye kadar bir birleştirme de uygulanabilir. Mühendis durumunun olağanüstü bulunduğunu sözleşme yapılırken veya en geç bu güçlükleri farkederek bildirir.
7. Çalışma sonucu, işverene iki kopya olarak hazırlanarak verilir. İki'den daha fazla kopya istenirse, diğer kopyaların masrafları ayrıca hesaba geçirilir.
8. Bu ücretler tüzüğünde ele alınmamış mühendislik işleri için ücret, işlerin esasına ve civardaki benzerlerinin nitelik ve niceliğine bakılarak veyahut da süre üzerinden hesaplanır.

Madde : 3 Sınıflandırma

1. Plânlanan, inşa edilen, organize edilen veya rapor düzenlenen işlere ait ücretin hesabı için aşağıdaki üç sınıf ayrılmıştır (Gemiler için bakınız! Md: 15a).

Sınıf : I

Somunlu imalât, ahşap köprüler, taş-beton izostatik dolgu duvarlı çelik köprüler, 15 metreye kadar serbest açıklığı olan basit temelli ve sabit yüklere göre basit hesaplı betonarme köprüler; izostatik basit ahşap - çelik - betonarme veya masif tarzdeki diğer çatı, örtü veya kolon konstrüksiyonları; basit masif yüksek yapılar ve basit çelik ve ahşap karkas yapılar, basit çatı kirişleri; basit demiryolu bağlantıları ve basit raylı tesisler; basit spor tesisleri; her cins toprak yapılar; **Faschinenbauten**; kaya dinamitlemeleri; sınaî yapısız su isale kanalları; sınaî yapısız basit liman tesisleri; kıyı kaplamaları; normal temelli, 60 metreye kadar yüksekliği olan örme bacalar; basit yollar; yol tahkimatı; taş-beton ve betonarme basit temelli istinat ve koruma duvarları; kuru duvarlar; basit kıyı kaplamalar; basit barajlar.

Sınıf : II

Demiryollarında küçük hatlardan ana ve yan hatlara bağlantı istasyonları; çok sayıda yan peronları ana peronlara bağlayan istasyonlar ve ağır bağlantı hatları; her çeşit yüzme

tesisleri; yeraltı depoları; yerüstü depoları; toplam yüksekliği 15 metreden az olan gaz depoları; I' sınıfta sayılmayan 60 metreye kadar serbest açıklığı olan çelik konsol köprü yapıları; kemer açıklığı 30 metreye kadar olan ahşap taş-beton-betonarme büyükçe köprüler; hiperstatik (hareketliler de dahil) ahşap, beton, betonarme yahut diğer masif tarz-daki çatı ve örtü konstrüksiyonları; izostatik ve aynı malzemeden büyükçe konstrüksiyonlar; şehirlerin veya arazilerin drenaj tesisleri; çeşmeler; güç çatı kirişleri; tahliye elemanları; güç tahliye geçitleri; fabrika binaları ve depolar; yayalar ve araçlar için geçitler; akarsu kanalları ve nehir gemilerine ait kanallar; fyezan düzenleme; (hastahane ve kapalı yüzme havuzlarının istisnasıyla) sıhhi tesisler; hava basınçlı ve dondurularak açılan temel işleri; güç liman tesisleri; kapalı toplantı binaları ve ortalama boyutlarda ve alışılmış yükler için vinç hatları; büyük boyutlarda ve çok katlı masif yüksek yapılar; hava limanları; ısıtma tesisleri; aydınlatma tesisleri; havalandırma (*), hava temizleme tesisatı; meliorasyon tekniği işleri; pompaj tesisatı yapımı; akarsu gemileri için basit nehir kapakları; I' ve III' sınıflara girmeyen bacalar; yarışmalar için spor tesisleri; tramvay tesisleri; güçlükler gösteren yol tesisleri; yeraltı boru tesisatı; basit galeriler; basit tüneller; güç arazi şartlarında kıyı duvarları; su işleri; enerji sağlamak amacıyla kurulan su yapıları; regülâtörler; güç sabit barajlar.

Sınıf : III'

II' sınıfa sokulmamış olan her şeyden önce hiperstatik sistemde ahşap, çelik, betonarme güç konstrüksiyonlar; toplam yükseklikleri 15 metreden fazla olan gaz ve sıvı depoları; ışınsal ısıtma tesisatı örtüleri; hareketli köprüler; çok güç fabrika yapıları; kapalı yüzme havuzlarının ve hastahanelerin sağlıkla ilgili teknik tesisleri; geniş tavanlı karkas yapılar ve salonlar; artık suları, temizleme tesisleri; su arıtma tesisatları; otomatik klima tesisatları;

Nihayet konstrüktif ve statik şartları olağan dışı bulunan yapı işleri; öngerilimli konstrüksiyonlar, üç boyutlu kirişler, kubbeeler radyo kuleleri; demiryolları için feribot tesisleri; güçlükleri bulunan hava limanları; dondurularak yapılan temel işleri; eğimli zemin şartlarındaki işler; titreşim hesaplı makina temelleri; hava basınçlı temeler; silolar; maden kuyuları ve yapıları; gemi kaldırma tesisleri; kuru doklar, yüzer doklar, akarsu dok ve eklüzleri; akarsu gemileri için güç nehir eklüzleri; yüksek gerilim pylonları; vadi barajları; galeri ve tüteller; gaz, su, kanalizasyon şebekeleri ve orta ve büyük şehirlerin benzer tesisatları, regülâtörler.

Taşkömürü, linyit, külçe madenler, potas ve kayatuzu maden işletmelerinin her türlü elektrik ve makina tesisatları; enerji ham maddesi üretim işletmeleri; elektrifikasyon işletmeleri; haddehaneler, demir çelik ve metal dökümhaneleri, çelik ve demir imalat işletmeleri; makina ve âlet fabrikaları, elektrik endüstrisi, demir, çelik ve teneke eşya fabrikaları, tel döküm kalıp pres ve çekme işleri, metal eşya fabrikaları, gemi inşa işletmeleri, ulaşım araçları fabrikaları, uçak fabrikaları, ince mekanik ve optik fabrikaları, taş ve toprak endüstrileri, ahşap imal ve işleme işletmeleri, kâğıt, karton, sellüloz ve odun imal eden ve işleyen işletmeler, tekstil sanayii, konfeksiyon sanayii, deri sanayii, gıda ve tat maddeleri sanayii, biracılık, süt ve maya sanayii, alkol ve içki endüstrisi, şeker sanayii, seramik sanayii, cam sanayii, grafik işletmeleri, sağlıkla ilgili teknik sanayii, tarımsal yan işletmeler.

2. Dinamik ve titreşim tekniğine ait araştırmalar ayrı işlerdir ve ücretler yönünden statik hesaplamalarla aynı yere konmalıdır.
3. Bir sözleşme değişik sınıflara ait çok sayıda işleri kapsıyorsa, o zaman işlerden herbirini değişik sınıflardaki kademelerine göre değerlendirmelidir.

(*) Özellikle gürültü şiddetini kontrol (30 fondan az) eden havalandırma tesisatları ve tıpkı havalandırma tesisatları gibi (kapalı toplantı salonları, tiyatrolar vb.lerine serin hava sağlamak; ortalama değer II' ve III' sınıf arasında olacak).

Madde : 4 Zamana göre ücretler

1. Zaman ölçü alınarak hesaplanacak işler için, bu konuda bulunabilecek diğer uygulamalar yanında asgari ücret 25.— DM. olmak üzere başlanan her saat için 12.— DM. ödenir. Bu cins işler arasında şu gibi özel görevler de bulunabilir : Teknik ve ticari konularda meslekî anlayışa bağlı tavsiyeler, deneme ve araştırma çalışmaları, kazanç sırasında icra ve koruma ile ilgili teknik istişare ve işbirliği, yeni yapı tarzı ve yapı malzemesinin inşaat ruhsatlarının alınmasında işbirliği, yapı temeli incelemelerini sevk ve idare, elektrik tesisatlarını ve düzenlemelerini mevcut güvenlik mevzuatına göre kontrol, şifahi, telefonla, yazılı bilgi verme ve danışmalar, yazı ve kitap üzerinde incelemeler ve mahallî istikşafılar vb. gibi.
2. Görevin ifasında lüzumlu kalifiye yardımcı personelin işleri, bu yardımcı personelin resmî masraf zamlarıyla birlikte, yıllık kazançlarının binde biri olarak, fakat saat başına 9.— DM.'i geçmemek üzere ödenir. Ayrıca yapılmış olan harcamaların tazmini de mümkündür.
3. Lâboratuvarda veya arazideki işleri mühendis, kendi imkân ve âletlerini kullanarak veya kendi makinalarını, ölçü veya özel âletlerini o işler için hazır bulundurarak yaptırmışsa, buna tekabül eden bedel hesaba geçirilir.
4. Mühendisin dış ülkelerdeki işleri için özel anlaşmalar yapılabilir.

Madde : 5 Yan masraflar**a) Yapılmış Harcamaların Tazmini**

- 1) Sözleşmenin yerine getirilmesinden ortaya çıkmış harcamalar mühendise işveren tarafından tazmin edilir.
- 2) Yapılmış harcamalar örneğin şunlardır :
Ön hazırlık çalışmaları, arazi ölçümleri gibi istatistikî dokümanlar, özel araştırma ve ölçümler; kadastro vaziyet plânı ve plân kote gibi ana yardımcı malzemeyi hazırlamak, modeller, fotoğraflar vb.
İşveren için ödenen resmî harçlar, posta telefon teleks masrafları, ulaklar, Çizimlerin çoğaltılma masrafları, yazılar, hesaplar, baskılar, ilân masrafları, yabancı dilden veya yabancı dile çevriler,
Defter tutma masraf ve harçları, kadastro kopyalarının veya diğer bazı haritaların sağlanması, tapu sicili kopyaları,
İnşaat yerinin boşaltılmasına ait ödemeler,
Kendisine ait olmayan ölçü âletlerini, cihazları, özel âletleri hazır bulundurmak vs.

b) Seyahatler

- 1) Mühendise gerekli seyahatlerin masrafları ödenir, şöyle ki :
Ülke içindeki seyahatlerde :
Trenle 2 nci mevki, geceleri yataklı için bilet parası,
Kiralık oto, mecburi hallerde bir uçak yolculuğu masrafları,
Kendi otosu ile yaptığı seyahatlerin vergi hükümlerine uygun masrafları,
Tazminat, şöyle ki :
Gecelenmediği takdirde günde : 22.— DM.
Gecelendiği takdirde günde : 30.— DM.
- 2) Yarım günlük seyahatler için tazminatın sadece yarısı ödenir.
- 3) Yüksek tazminatlar ayrıca kararlaştırılır.
- 4) Yardımcı personelin seyahatlerinin harcamaları ödenir.
- 5) Dış ülkelere seyahat için özel anlaşmalar yapılır.
- 6) İş için gerekli seyahatlerde, yolculuk ve beklemede geçen zaman mühendisin sözleşme gereğince mutlaka gerçekleştirmesi gereken veya gerçekleştirilmesi diğer

meşguliyeti engelleyen saatleri kapsamak üzere Md: 4'e göre hesaplanır. Kaide olarak günde 12 satten fazlası hesaba katılmaz. Bu husus özellikle zamana göre ödeme esasiyle düzenlenmiş sözleşmeler için geçerlidir.

BÖLÜM : B

MÜHENDİSLERİN İŞLERİ VE ÜCRETLERİ

Madde : 6 İnşaat mühendislerinin işleri

Genel İşler

1. İşler, kural olarak bağımsız bir bölümün (Fıkra : 4) de gösterilen işlerini kapsar. Bunlar, toplam ana ücret (% 100) ile Md : 8'deki ücret çizelgesine göre hesaplanır.

Özel İşler

2. Sadece özel - konstrüktif ve statik çalışmalar gibi - işler istendiğinde Md : 7'ye göre hesaplanır.

Tesis Masrafları

3. Tesis masrafları, tapu muameleleri masrafları, mühendisin ücret ve yan masrafları ile işin çabuklaştırılması amacından doğru fazla harcama'ların istisnasıyla - tesis için gerekli bilumum şeylerin teminine ait iş ve masrafları kapsar. Fazla harcama'lar, iş ve yapı malzemelerinin temininde normal masrafların vakı zamlarından, gece mesai'leri, kötü hava ve uzlaşma ödemelerinden ibarettir. Fazla harcamalar ayrı bir hesapla elde edilemezse, mühendisçe tahmin olunur. Böyle bir tahminle elde edilen fazla harcamalar, tesis masrafları toplamının % 10'undan fazla olamaz. Şayet bu belirtilen şekilde tespit olunan yüksek fazla masraflar tesis masraflarının % 5'inden aşırı iseler geçersizdir ve bunlar mahalli inşaat yönetimine ait ücretin hesabında da kullanılamazlar.

Toplam İşler

4. İnşaat mühendisinin işlerinin kademelendirilmesi

İnşaat mühendisinin işleri aşağıdaki kısmi işler olarak kademelendirilir :

- a) Ön proje ve ön masraf tahmini, bunun anlamı : İnşaat işinin önemli bölümlerinin kroki üzerinde çözümlerinin yanbaşında bir ön masraf tahmini yapılması ve aydınlatıcı bir rapor hazırlanması, resmî mercilerden alınacak ruhsatların işlemlerinin açıklanmasıdır : % 8.

- b) Proje, bunun anlamı; inşaat işinin çizim yoluyla çözümüdür, ki bununla ilerde yapılacak inşaat hazırlıkları ve işlerin listesi, ölçülerin ayrıntısı belirlenebilecektir. Projenin gerekli statik hesaplarını yaklaşık olarak . kaplama ve kalıp plânları olmaksızın . kapsar : % 35

- c) Ölçülerin ayrıntısı ve işlerin listesi, tesis masraflarını tam elde edebilmek üzere (prensip olarak tam liste halinde) : % 10.

Ölçülerin ayrıntısı ve işlerin listesi tesis masraflarının çıkartılmasıyla birlikte ayrı bir çalışma olarak ele alınıyorsa, o zaman Md : 8'deki miktarın % 15'i ile % 25'i kadar bir ücret hesaplanabilir.

- d) İnşaat ruhsatı için gereken eklerin tamamlanmasıyla birlikte inşaatın ön hazırlıkları, ilâveten yan masraflar : % 10.

- e) Detay çizimlerinin son kontrolü : % 5.

Detay çizimlerinin veya detay tablolarının son şekline getirilmesine özellikle bir-

Md : 8'e göre toplam ücretin % sı

İleştirilmesine ait ücrettir. Bunun hesabında (Md : 7, Fıkra : 1'de) delki esaslar-
dan yararlanılır.

Detay çizimleri, konstrüksiyonlar için gerekli örneğin : Betonarme inşaatın pozis-
yonları kaplama ve kalıp çizimleri yahut kalıp tabloları, çelik yapılarda atölye iş-
lemlerine ait bütün ayrıntılar belirtilecektir.

f) İnşaat çalışmalarının üst yönetimi : % 30.

Üst yönetim (= âmirlik) şunları yükümlenir :

Yazışmaların hazırlanması, iş ve malzeme anlaşmalarına ait teklifler, sözleşme
süresi sonuna kadar işveren ve müteahhitlerle sözleşme icabı işlemlerin yapıl-
ması,; yapı işlerinin başlangıç, devam ve bitimine ait vadelerin gerçekleşmesi;
inşaatın gözetimi, resmî özel ve üçüncü kişilerle işlemlere ait yazışmalar ile bir-
likte inşaat masraflarının hesap ve sonuçlarının kontrolü.

Üst yönetim (= âmirlik), mahallî yönetimi (= şefliği) içermez.

Mahallî yönetim (= şantiye şefliği)

5. Mahallî yönetim şu görevleri kapsar: Tesisin projeye, mühendislik esaslarına ve karşı-
laşılan durumlara uygunluğunu teknik yönden gözetmek, inşaat kurallarına ve resmî yasa-
lara uygunluğunu sağlamak, inşaat işlerini ve malzemelerini kullanmak, hesap işleri için
gerekli ölçümleri kontrol etmek ve hesapların gerçeklere ve sözleşmelere uygunluğuna
bakmak. Mahallî yönetimin ücreti, Md : 8'deki ücret çizelgesine göre bulunacak mühen-
dis ücretlerinin % 25'i olarak hesaplanırsa da tesis masrafları toplamının % 1,5'undan
daha az olamaz, aksi taktirde zamana göre hesaplanır.

Kısmî İşler

6. Sözleşme bütün işlerin 1/5'inden fazlaya erişmeyen kısmî işlerden ibaret kalırsa, bu iş-
lere ait ücretler yarısı kadar yükseltilir. Bu kural Md : 7'de adı geçen olağanüstü işler
için geçerli değildir.

Çok Sayıda Ön (avan) Proje

7. Tek ve aynı bir görev için işverenin isteği ile değişik esaslarla çok sayıda ön proje yapıl-
mışsa, o zaman her bir önproje ayrıca hesaplanır. Aynı esasa tek bir inşaat tasarısı için
çok sayıda birbirinden oldukça farklı ön projeler işverence açıkca istenmiş ise, birinci
projenin ücreti tam hesaplanır; diğer projelerin ücreti ön proje olarak - başka bir anlaş-
ma yapılmamış ise - yarım hesaplanır.

Kısmî İş Olarak Proje

8. Proje için kısmî ücretlerde, proje ve ön projeler daima birlikte mütalâa edilir, hattâ bir
ön proje yapılmamış olsa dahi bu böyle hesaplanır. Proje ile masraf tahmini hesabı, bu-
nün lüzumsuz görülmesi durumları dışında, daima birlikte yapılır.

Çok Sayıda Proje

9. Aynı bir inşaat görevi için işverenin istek veya rızası ile çok sayıda proje ortaya konmuş
ise, başka bir anlaşma yapılmamışsa, birinci proje için ön projeden ayrı olarak tam ücret
hesaplanır; diğer her bir proje için ise ayrıca ön proje gibi yarım ücret hesaplanır.

Harita Çizimleri

10. İşverenin arzusu üzerine harita çizimleri, arazinin ölçülmesi veya bunların mevcut tespit-
lerden yararlanılmak suretiyle mahallî inşaat yönetimi tarafından hazırlanması, bunun için

cret, ayet iş zama na göre denmi yorsa, toplam ücretin % 10 ilâ % 25'e kadar ı olarak hesaplanır.

Projelerdeki Değiştirmeler

11. Projelerin yapımı sırasında, yapı sahibiyle mutabakat sağlanmak suretiyle, lüzumlu görülen ve işlerden bazılarında yeni bir çalışma gerektiren değişiklikler, sözlü anlaşma üzerine fazla çalışma olarak ödenir.

Tadilâtlar

12. Tadilât ve toptan değiştirmelerde, daha yüksek bir ücrette anlaşma yapılmamışsa, bu işe bağlı olarak ortaya çıkan fazla iş ve büyük sorumluluk sebebiyle ücretler yarısı kadar yükseltilir.

İmalât Malzemelerinin Sağlanması

13. İmalât malzemelerinin sağlanması mhendisce kabllenilmiş işe, kendisine buna ait harcamaları özellike geri ödenir.

Madde : 7 İnşaat mühendislerinin diğer işleri Konstrüksiyon işlemleri (statik)

1. Özellikle mimarların görevi olan konstrüktif işlemler ve statik hesaplamalar ayrı iş olarak istenirse, o zama na buna ait demeler aşağıdaki şekilde olur :

Ücretlerin bulunmasında tesis masraflarının yerini, kaba yapı masrafları alır. Bir yapı işinin kaba yapı masrafları, temel atımını ve normal kazı işlerini de içine alan ilk çalışmadan başlayıp kaba yapının ortaya çıkartılmasına kadar bütün iş ve işçilik masraflarını kapsar. Burada mantıkı bir ölçü olarak Md : 2'deki hükümler geçerlidir. Arsayı boşaltmak (enkaz temizliği, eski temellerin yıkımı) için yapılan özel masraflar ile bina yüzleri ve damlar (rneğin : bakırlı dam) için yapılan özel masraflar kaba yapı masraflarına dahil değildir.

- a) Yapının bütün taşıyıcı kısımlarına proje mimarının anlaşması ile birlikte konstrüktif işlemleri : % 5 veya % 10.

Buradaki % 5, katlarda önemli çıkıntılar bulunmayan daha ziyade masif taşıyıcı duvarlardan ibaret yüksek yapıların taşıyıcı kısımlarına ait projeler söz konusu iken, % 10 ise büyük kapalı salonlar, karkas yapılar yahut benzer konstrüksiyonlar söz konusu iken geçerlidir.

- b) Statik hesapları, montaj pozisyonları ile birlikte göstermek.

Basit konstrüksiyonlar için : %20

Zor konstrüksiyonlar için : % 25

ngerilimli beton, eklemlı yapılar, kaplamalar, portatif imalât ve benzeri diğer konstrüksiyonlar için : % 30.

Örneğin : Sosyal konut inşaatları gibi basit inşaat işlerinde, kaba inşaat toplamında % 20'ye kadar bir indirim yapılabilir.

- c) Sipariş yahut kesin hesaplar için kullanılacak kütle ve ağırlık hesaplamalarında : % 5.

- d) n imalâtlar için gerekli detay çizimlerinde aşağıdaki esaslar geçerlidir :

Kalıp plânları veya aynı cins pozisyon plânlarında : % 10.

Betonarme konstrüksiyonlar için teçhizat plânları : % 10-30'a kadar.

şöyle ki :

Basit ev inşaatlarında : % 10.

Yüksek yapıların ereve konstrüksiyonlarında : % 15-20'ye kadar.

Mühendislik yapılarının ereve konstrüksiyonlarında : % 20-25'e kadar.

Silo vb. inşaatlarda : % 25.

Öngerilimli beton vb. gibi diğer konstrüksiyonlarda : % 30.

Örneğin : Makina temelleri gibi olağanüstü bir emek sarfını gerektiren güç in-
şaat veya konstrüksiyon kısımlarında özel anlaşmalar bulunmalıdır.

Detay çizimleri :

Ahşap konstrüksiyonlar, tahta kuşaklar : % 15 - 25'e kadar.

Karkas kirişler, bunların bağlantıları ve ahşap malzeme listesi : % 20 - 25'e kadar.

Çelik yapı çizimleri : % 25.

Atölye için çizimlerde kural gereğince oldukça yüksek hazırlama masrafları dola-
yısıyla özel anlaşmalar bulunmalıdır.

- e) Betonarme inşaatla kalıbın ve ahşap veya çelik yapılarda hazır konstrüksiyonla-
rın teslim alınması : % 5.

İnşaat çalışmalarına mühendislik tekniği açısından yapılan gözetimlerde işler ba-
sit bir teslim almadan öteye geçiyorsa (e) maddesi, işin görünüşünden ölçülen
güçlüğüne göre % 20'ye kadar yükseltilebilir.

- f) Daha ilerideki statik hesaplara ilâveler veya alt yapının yahut temellerin ölçü-
mü için bütün yüklerin peşinen hesaplanması : % 5.

- g) Yapı malzemesi teminini hızlandırmak üzere yahut proje çizimlerindeki üçüncü
kopyadan hazırlamak için statik hesapların ve uygulama krokilerinin peşinen ya-
pımı : % 5.

- h) Üçüncü kopyadan yapılmış olan statik hesapların kontrolleri : % 10

- j) Ölçü ve kitlelerin doğrulukları hariç, konstrüktif görünümünün ve statik hesapla-
rın birbirlerine uygunluklarına bakarak, c) fıkrasında verildiği gibi üçüncü kopya-
dan hazırlanmış detay çizimlerinin veya uygulama tablolarının kontrolü : % 5

- k) İşverenin konstrüktif ve ekonomik yönlerden desteklenmekle birlikte sözleşme
hükümleri, çalışma kayıpları açısından uyarılması : % 15

Md : 8'e göre bulunan kaba inşaat masraflarının % si olarak ücret

Seri Olarak İmalât

2. Bir inşaattaki a)'dan i)'ye kadar gösterilen işler daha ziyade bir seri inşaat şeklinde
oluyor ise, o zaman bu inşaatın ücreti tam hesaplanır, ikinciden beşinciye kadar olan in-
şaat bir öncekinin yarısı olarak hesaplanır. Ondan sonraki herbir yapı için ücret beşin-
cinin şeklinde ilâve edilir.
Aynı bir yapı biriminin aynı özellikteki parçaları için bu indirim geçerli değildir.
Fıkra : 1. e)'ye göre yapılan tesellüm işlerinde bir ücret indirim; sözkonusu edilemez.
3. Diğer durumlarda burada da Madde : 6'nın Fıkra : 6'dan Fıkra : 13'e kadar hükümleri ben-
zer ölçülerle geçerlidir .

Madde : 8 İnşaat mühendisliği işlerinin ücret çizelgesi (Md : 6. ve 7.'ye göre) 1)

Tesis ve aynı zamanda kaba yapı masrafları DM	Sınıfları için % olarak ücret miktarları		
	1	2	3.
10 000'e kadar	8,0	12,0	16,0
20 000	7,2	10,5	14,0
30 000	6,7	9,7	12,8
40 000	6,4	9,2	12,0
50 000	6,1	8,8	11,5
60 000	5,9	8,5	11,1
70 000	5,7	8,2	10,8
80 000	5,5	8,0	10,5
90 000	5,4	7,8	10,3
100 000	5,3	7,6	10,0

Tesis ve aynı zamanda kaba yapı masrafları DM	Sınıfları için % olarak ücret miktarları		
	1	2	3
150 000	4,8	6,9	9,1
200 000	4,5	6,4	8,4
300 000	4,1	5,8	7,5
400 000	3,8	5,3	6,9
500 000	3,8	5,1	6,5
600 000	3,7	5,0	6,3
700 000	3,6	4,8	6,1
800 000	3,6	4,8	6,0
900 000	3,5	4,7	5,9
1 000 000	3,5	4,7	5,8
1 500 000	3,5	4,5	5,5
2 000 000	3,4	4,3	5,2
3 000 000	3,3	4,0	4,7
4 000 000	3,2	3,8	4,3
5 000 000	3,1	3,7	4,1
7 500 000	2,9	3,4	3,7
10 000 000	2,7	3,0	3,3
20 000 000	2,3	2,6	2,9
30 000 000	2,1	2,5	2,7
40 000 000 ve yukarı	2,0	2,3	2,6

2) Ara değerler enterpole edilebilir.

3) Tesis masrafı 10 000.— DM'in altında kalıyorsa, mühendis kendi ücretini zamana göre ölçebilir.

4) Tesis masrafı 50 milyon DM'a aşarsa, daha aşağı bir ücret miktarı üzerinde anlaşılabilir.

Madde : 9 Şehircilik (= belediye, imar) işleri

1. Şehircilik işlerine ait çalışmalar :

a) Yerleşim plânları : ülke çapındaki veya mahallî ikamet yerleri yasalarına veya diğer yasalara uygun olarak arazi kullanımını düzenlerler ve kural olarak şunları kapsarlar :

1. Önceden yapılmış 1/25 000 ölçekli kullanım plânı ile buna ait harita tarzında eşit ölçekli mevcut durum plânları; ki bunlar üzerinde ana trafik yolları, trafik bantları, enerji hatları, yeraltı tesisatı, özellikle isale ve trafik, arazi mülkiyeti, istimlâke konu olamayacak tarım - orman - park arazileri, imar alanları, mevcut ve şimdije kadar öngörülen parselasyon gösterilmiş olacaktır.

2. Hedef alınan 1/10 000 ölçekli yerleşim plânları ve buna ait harita tarzında gösterilmiş, (1. de sözü edilen bütün ayrıntıları ve toprakaltı tesisatı ile birlikte) eşit ölçekli mevcut durum plânları.

b) Genel yerleşim plânları : Bunlar kullanım plânlarının veya ana trafik yolları, tren-tramway ve su hatları, konut ve sanayi bölgelerinin amenajmanı, açıklık alanların dağıtımı gibi şehircilik yatırımlarına ait problemlerin genel çözümlerine bağlı olarak büyük hedefler halinde şehircilik görevlerini kapsarlar. Genel yerleşim plânları, sürdürülecek uygulamalara ve yeni çalışmalara esas teşkil ederler ve kural olarak 1/10 000, daha ufak alanlarda 1/5 000 yahut 1/4 000 ölçekle çizilirler.

c) Kısmî imar plânları ve kısmî amenajman plânları : Bunlar kural olarak arazinin bir kısmı için genel yerleşim plânı ilkelerine uygun çalışmalar yapmak amacıyla 1/2 000'den 1/1000'e kadar ölçekle geliştirilirler ve resmî fotogrametri plânları için röper hizmeti görürler. Bunlar kesin yol güzergâhlarının, açıklık sahaladaki yapı ve tesislerin dağılımını hatta ufak işlerde arsa bölüşümünü verirler.

Ücretin Miktarı

2. Ücretin miktarı,, çalışılacak alanın büyüklüğüne göre belirlir. Alanın büyüklüğünün tespiti; şehir plânlarında : imar olunan yerlerle, imar plânlarında : yollar, imar olunmuş ve ya (isale hatlarının bağlantılarıyla belirtilmiş bulunmasına itibar olunarak) bitirilmiş kısımlar birlikte hesaplanır.

Ücret Çizelgesi

3. Ücret çizelgesi

	Önceden yapılan yerleşim plânı Fıkra : 1. a) 1.'deki gibi 1 ha için	Nihai yerleşim plânı Fıkra : 1. a) 2.'deki gibi 1 ha için	Genel yerleşim plânı Fıkra : 1. b) 4.'deki gibi 1 ha için
	DM	DM	DM
750 ha'a kadar	1,00	4,10	8,82
1 000 " "	0,84	3,32	6,66
1 500 " "	0,75	2,91	5,84
2 000 " "	0,69	2,66	5,41
2 500 " "	0,64	2,50	5,00
3 000 " "	0,59	2,34	4,37
4 000 " "	0,54	2,09	4,10
5 000 " "	0,49	1,91	3,75
10 000 " "	0,45	1,82	3,32
15 000 " "	0,42	1,50	2,91
20 000 ha ve daha yukarısı	0,33	1,25	2,50

4. Kısmî imar plânı
Fıkra : 1. c) deki gibi
- Kısmî amenajman plânı
1 ha için :

	DM
20 ha'a kadar	100.—
30 " "	84.—
50 " "	67.—
75 " "	58.—
100 " "	50.—
150 " "	45.—
200 " "	42.—
300 " "	33.—

5. Proje ve vaziyet plânı, toprakaltı tesisatını göstererek hazırlanmış ise buna ait ücret Md : 6'ya göre hesaplanır. Toprakaltı tesislerinin değerlendirilmesinde, değeri 10 milyon DM'in üzerinde olan objeler için ücretler Md : 8. Fıkra : 4.)'e göre birleştirilebilir.
6. Alanların arada kalan büyüklüklerine ait ücretler için enterpolasyon yapılır.

Kısmi Ödemeler

7. Ücretlerden aşağıdaki şekilde kısmi ödemeler yapılır :

1. Yapılan yerinde istikşaf ve ana fikrin ve görevin belirlenmesinden sonra : % 20
2. Ön projenin belirtilmesinden sonra : % 40
3. Projenin bitirilmesinden yani : gerekli yazılı ve sözlü açıklamalarla çalışma tamamlandıktan sonra : % 40

Fıkra : 3) yahut
4'e göre ücretin
% si olarak

Ücret İndirimi

8. Kullanım plânı ve genel yerleşim plânı üzerinde aynı zamanda çalışılmışsa, bu işlerden herbirine ait ücretler % 25 kadar indirim tabi olurlar.

Münferit Hizmetler

9. Alan çözümleri yahut trafik ya da inşaat teknikleri uygulanarak güzergâh geçirilmesi, serbest alanların geliştirilmesi, fotogrametrik plânların ortaya konmasında işbirliği v.b. gibi şehirciliğin münferit hizmetlerine ait özel çalışmaların ücretleri için ayrı sözleşmeler gereklidir.
10. Şehirciliğin münferit sorunlarının çözümü için lüzumlu olan yapıların projeleri veya ön projeleri özel sözleşmelere ihtiyaç gösterirler. Bunlar, yapısal işlerin ücretlerine ait Md : 6'nın 4 ncü fıkrası ve Md : 8'deki ölçütlerle hesaplanır.

Madde : 10 Akustik mühendislerinin işleri

Yapı Akustiği Çalışmaları

1. Yapı akustiği çalışmaları şöylece ayırma tabi olurlar :
 - a) Bir yapının veya projenin akustik yönünden incelenmesi : % 20
 - b) Bir bina akustiği projesinin hazırlanması : % 40
 - c) b) deki çalışmanın bitiminden sonra danışmanlığın sürdürülmesi : % 20
Bunun için zaman yönünden bir üst sınır hususunda anlaşılabilir.
 - d) İnşaatın gözetimi : % 20

% 40

Başlanmış kısmi işler, mühendisi, genellikle her seferinde bu kısmi işlerden birinden diğerine aktarma yapmakla karşı karşıya bırakır; özel şartlar kendisine bırakılmayan hal-lerde, böyle bir şeyden kesinlikle kaçınmalıdır.

Yapılar aşağıdaki sınıflara ayrılırlar :

Sınıf : I° — Kiliseler, spor salonları, sanayi yapıları

Sınıf : II° — Sinemalar, tiyatrolar, dinlenme salonları, konferans salonları, festival salonları

Sınıf : III° — Konser salonları, operalar, radyo stüdyoları

Yapı Akustiği İşlerinin Ücret Çizelgesi

2. Çizelgenin ilk sütunu hacmi m³ olarak vermektedir, ikincisi bundan hesaplanan (55. V 2/3) bedel toplamını DM olarak vermektedir. Bunları izleyen sütunlar ücret miktarlarını Fıkra : 1)'de verilmiş olan yapı sınıflarına göre göstermektedir.

V m ³ olarak	Bedel Toplamı 55.V2/3	Sınıf : I' DM	Sınıf : II' DM	Sınıf : III' DM
1000 'e kadar	5 500	470.—	700.—	930.—
2000 "	8 745	720.—	1 080.—	1 440.—
3000 "	11 400	920.—	1 360.—	1 820.—
4000 "	13 860	1 080.—	1 620.—	2 150.—
5000 "	16 060	1 220.—	1 830.—	2 440.—
6000 "	18 150	1 360.—	2 040.—	2 690.—
7000 "	20 130	1 470.—	2 200.—	2 920.—
8000 "	22 000	1 590.—	2 360.—	3 130.—
9000 "	23 870	1 700.—	2 530.—	3 340.—
10000 "	25 520	1 790.—	2 680.—	3 520.—
20000 "	40 480	2 630.—	3 850.—	5 200.—
30000 "	53 130	3 300.—	4 780.—	6 270.—
40000 "	64 350	3 800.—	5 540.—	7 280.—

40000'den fazla ise özel anlaşmalara göre.

Ara değerler enterpole edilecektir.

Asgari yapı hacmi olarak 1 000 m³ alınır, bu arada birbirini tamamlayan yapı bölümleri tek ünitelik bir bütün teşkil edebilirler.

Çok güç görevler karşısında II' ve III' sınıf yapılar için daha yüksek ücretlerle anlaşılabilir.

Konstrüktif bir işleme ihtiyaç gösteren sesten yalıtma tedbirlerinde, mevcut özellikler zamana göre hesaplanır. Mühendis bu cins tedbirlerin gerekliliği ve tahmini tutarı hakkındaki kanaatlerini en geç plânları inceledikten sonra (kısmî işlere ait Fıkra : 1. a) işverene açıklar.

Ücret, hoparlör tesisatı gibi lüzumlu bir iş için danışma ve yapı gözetimini içermemektedir. Bunun için ücret Md : 8.)'deki II' sınıf yapıların ücret çizelgesindeki tesisat masraflarından hesaplanır.

Ölçümler

3. a) Salondaki yutma derecesi ölçümleri, proje ile ilişkili olarak Fıkra : 1'e göre :

Bir ölçüm dizisi için, yani : DIN 52 512'de tanımlanmış bulunan 100, 125 6400 Hz. lik frekanslarda : 120.— DM.

Diğerleri için, bununla bağlı bulunan ve mutlaka bağlantılı yapılacak olan ölçüm dizilerinin her biri : 60.— DM.

- b) Yapılarda yankı ölçümleri, a)'da söylenen kontrol raporlarında binanın durumuna ve hacmin büyüklüğüne göre : 100.— DM'dan
300.— DM'a kadar.

En yüksek miktar bilhassa, şayet bulunulan yere bağlı olarak yankı tespit edilecekse, ortaya çıkar.

Mühendisin işleri en azından Fıkra : 1. a) ve b)'yi kapsıyorsa ve mühendis lüzumlu görüyorsa, Fıkra : 3. b)'ye uygun yankı ölçümleri dizisinin iki sefere kadar yapılması uygundur.

Elektro - Akustik Tesisatları İçin Mühendislik İşleri

4. Elektro - akustik tesisatları için mühendislerin işleri şu kısmî işlere bölünürler :

- a) Ön proje : % 20
b) Proje : % 40
c) Masraf tahmini, kontrol ve izleme : % 10
d) Uygulamanın gözetimi : % 30

Elektro - akustik çalışmaları için mühendislik işlerinin ücreti Md : 8'deki ücretler çizelgesine ve bu amaçla yapılmış aşağıdaki iki sınıfa göre hesaplanır :

Sınıf : II° — Ortalama kalitede kolay yayın tesisleri (mikrofonlardan, kondansatörlerden, amplifikatörlerden ve hoparlörlerden oluşur);

Sınıf : III° — Komplike yayın tesisleri (ses kayıt aletlerini yahut özel gözetim ve kontrol donanımlarını ihtiva eder) yüksek kalitede yayın sağlayan tesisler, özellikle yüksek değerde müzik yayınlamak için stereofonik tesisi.

Bu mühendislik işleri için Md : 8.)'deki ücretler çizelgesi aşağıdaki şekilde tamamlanacaktır :

Tesis toplam maliyeti DM	% olarak ücretler sınıflara göre	
	2	3
3 000e' kadar	15,0	20,0
5 000	14,0	18,5
7 000	13,0	17,0

Madde : 11 Makina ve Elektrik mühendislerinin işleri

Genel İşler

1. Makina ve elektrik mühendislerinin işleri; kural olarak birimsel bütünlüğü olan Fıkra : 4.)'deki işleri kapsar. Bunlar Fıkra : 16.)'daki ücret çizelgesine göre toplam ücretlerden (% olarak) hesaplanır.
2. Tesis masrafları, tesisatın ortaya konması için yapılmış (bina için yapılan masrafların, simsar ücretinin, resmî kontrol ve ruhsat ücretlerinin bu arada mühendisin ücret ve yan masraflarının istisnasıyla) bütün masrafları kapsar.

Sınıf Ayırımı

3. Her cins elektrik tesisatı ile makineler Md : 3.)'deki sınıf ayırımına tabidirler. Basit kollar ile az bir emek isteyen çalışmalarda tesisatın Md : 3.)'ten Md : 2.)'ye alınması için anlaşma yapılabilir.

Toplam İşler

4. Makina ve elektrik mühendislerinin tüm işlerinin kademelendirilmesi şöyledir :

- a) Ön projeler ve masraf tahmini : % 15
Bunun anlamı, görevin önemli bölümlerinin denemelere göre çözümü yanında masraf tahmini ve tamamlayıcı rapor verilmesidir.
- b) Proje : % 20
Bunun anlamı, görevin nihai çözümüdür; öyleki bundan sonra yapılacak geliştirmeler büyük bir değişikliğe ihtiyaç göstermeksizin gerçekleştirilebilir ve iş listesi düzenlenebilir.
- c) Kütle hesapları ve iş listelerinin hazırlanması, vadelere (bono) göre fiatları elde edebilmek ve aynı şekilde müteahhit teklif fiatlarının bulunmasına esas olmak üzere kesin iş dökümlerinin çıkarılması : % 10

d) İşletme masraflarının ve ekonomik hesapların geliştirilmesi : % 10

e) Sipariş eklerinin ve montaj çizimlerinin hesaplanması : % 15

Atölye ve tek parça için çizimlerde kurala oranla oldukça yüksek bulunacak hazzırlama ücretleri dolayısıyla ayrı anlaşmalar bulunmalıdır.

f) Tekliflerin değerlendirilmesi açık imzalı (= Blankett) ise : % 5

Aksi halde her teklif % 2 den

g) İmalâtın üst kademe yönetimi : % 15

h) İş ölçümleri yapmaksızın teslim alma (= geçici kabul) : % 5

Mühendis tarafından iş ölçümleri istenir ve gerçekleştirilirse, buna ait ücret işverimi açısından ölçülen tesisin değerinin % 1'i olarak ödenir.

i) Ek istekte bulunmaksızın ve tesisat bölümlerini ayrı ayrı değerlendirmeden, döşenmiş elektrik ve boru tesisatının hesaplarının kontrolü : % 5

Mühendis tarafından döşenmiş boru ve elektrik tesisatına bir ek yapılması ve tesisatın bölümlerinde bir muayene istenir ve bitirilirse, o zaman buna ait ücret hesap sonucu bulunan değerin % 1'i olur.

Bu şekildeki ek, döşenmiş bir elektrik tesisatı için sözkonusu ise, bu iş Fıkra : 15.)'deki mahalli tesisatın tamamlanması çerçevesinde yapılmadığı takdirde, Md : 4.) esas alınarak zamana göre ödenir.

5. Sözleşme, toplam olarak tüm işlerin 1/5'ini aşmayan kısmi işlere ait bulunuyorsa, böyle işlere ait ücretler yarı yarıya yükseltilir.
6. Proje için kısmi ücretler, proje ve ön proje olarak daima beraber ödenirler, hatta şayet bir ön proje yapılmamış olsa dahi bu böyle ödenir.
Proje ile yapılacak işler listesi hep birlikte hesaplanır, sadece listenin lüzumsuz bulunduğu durumlarda böyle yapılmaz.
7. Bir ve aynı görev için işverenin isteği ile farklı ihtiyaçlara göre birkaç ön proje hazırlanırsa, o zaman ön projelerden herbiri ayrıca hesaplanır. Aynı ihtiyaca göre aynı tesis için birkaç tane birbirinden oldukça farklı ön proje işverenin açık isteği üzerine hazırlanmışsa, o zaman birinci ön proje için ücret tam hesaplanır; diğer projeler için şayet başka türlü anlaşma yapılmamışsa birincinin yarısı kadar ücret hesaplanır.
8. Aynı hizmet için işverenin isteği veya rızası ile birden çok proje yapılırsa, o zaman birinci proje ve ayrıca ön proje için ücret tam ödenir; diğer projelerden herbiri için, başka anlaşma yoksa, proje ile birlikte ön projenin ücretlerinin yarısı hesaplanır.
9. Proje çalışmaları sırasında işverenin kabulü ile, lüzum duyulan ve bazı işlerde yeniden uğraşmayı gerektiren fazla çalışmalara uygun olan bir ödeme yapılır.
10. Tadilat veya değiştirmelerde, bunlara bağlı olan fazla iş ve daha büyük sorumluluk sebebiyle daha yüksek bir ücrette anlaşma olmamışsa, ücret yarısı kadar yükseltilir.
11. Makinalar ve kapalı yapı elemanları mühendisçe projelendirilmemiş fakat işverenin onayı ile mühendisin işbirliği sayesinde temin ve monte edilmiş ise, ücretin hesabında bunların gerçekleştirilme ücretleri tesis masraflarına eklenir.
12. Bir işletme masrafı ve ekonomik analizi projesiz olarak istenirse, bunun ücreti Md : 12. a)'ya göre hesaplanır.
13. Işık, enerji, su yahut benzerlerine ait ihtiyacın bulunması özel iş olarak istenirse, bunun için Fıkra : 16.)'ya göre bulunan ücretlerin % 10'u hesaplanır.
14. Uygulamanın üst yönetimi, kayıtların hazırlanmasının, üretim ve çalışmalar hakkındaki sözleşme tasarılarını, sözleşmeler süresince müteahhit ve imalatçıların sözleşmelerinin iş-

Fıkra : 16.)'da verilen ücret çizelgesindeki ücretin % si olarak

lemlerini; çalışmaların başlangıç, devam ve bitimine ait zamanlara uyulmasını; tesislerin uzun süre kullanımına ait gözetimi; daireler ve üçüncü kişilerle yapılacak yazışmaları ve davaları kapsar.

15. Uygulamanın mahallî yönetimi, işyerindeki uygulamalarda projelerin tatbikat ile ve teknik şartların yanıbaşında resmî kurallar ile uyuşmasını devamlı gözetmeyi; daha sonra yapı ve imalât hammaddesinin teslim alınmasına puantaj işlerine, hesap görmek için gerekli ölçümlerine bakmayı ve hesaplarını kontrol etmeyi kapsar. Mahallî yönetimin ücreti Fıkra : 16.)'ya göre bulunan mühendis ücretlerinin % 25'i olarak ancak tesis masrafları toplamının % 1,5'undan az olmamak üzere hesaplanır. Şayet daha az ise, o vakit zamana göre hesap yapılır. Vaziyet plânı hazırlamak üzere arazideki ölçümler veya haritalama işleri için mahallî yönetim, Md : 6.)'daki Fıkra : 10.) hükümlerine tabidir.

16. Ücretler çizelgesi

Tesis masrafları DM	Sınıflar için tesis masrafları 1	%'s'i olarak ücret miktarları 2	3
10 000'e kadar	8.0	12.0	16.0
20 000	7.2	10.5	14.0
30 000	6.7	9.7	12.8
40 000	6.4	9.2	12.0
50 000	6.1	8.8	11.5
60 000	5.9	8.5	11.1
70 000	5.7	8.2	10.8
80 000	5.5	8.0	10.5
90 000	5.4	7.8	10.3
100 000	5.3	7.6	10.0
150 000	4.8	6.9	9.1
200 000	4.5	6.4	8.4
300 000	4.1	5.8	7.5
400 000	3.8	5.3	6.9
500 000	3.8	5.1	6.5
600 000	3.7	5.0	6.3
700 000	3.6	4.8	6.1
800 000	3.6	4.8	6.0
900 000	3.5	4.7	5.9
1 000 000	3.5	4.7	5.8
1 500 000	3.5	4.5	5.5
2 000 000	3.4	4.3	5.2
3 000 000	3.3	4.0	4.7
4 000 000	3.2	3.8	4.3
5 000 000	3.1	3.7	4.1
7 500 000	2.9	3.4	3.7
10 000 000	2.7	3.0	3.3
20 000 000	2.3	2.6	2.9
30 000 000	2.1	2.5	2.7
40 000 000 ve yukarı	2.0	2.3	2.6

Md : 8.)'in Fıkra : 2 - 4)'deki hükümleri benzer olarak geçerlidir.

Madde : 12a. **Ekonomi mühendislerinin işleri**

1. Ekonomi mühendislerinin işleri teknik - ticari niteliktedir ve aşağıdaki işleri de kapsar : İşletme bilimi ve işletme ekonomisi açısından kontrol ve araştırmalar, Fabrika - idare - satış organizasyonu sahalarındaki çalışmalar, iş düzenlemesi, endüstriyel hesaplamalar, kayıp kaynaklarının araştırılması, kredi değerlendirmeleri, Endüstriyel yapı girişimleri ve diğer teknik - ekonomik görevler.
2. Bunlar aşağıdaki bağımsız işler halinde kademelendirilir :

Münferit İşler

a) 1. Çalışma tekniği tavsiyeleri	Ücret her seferinde 15/10'dan 25/10'a kadar
2. İş ve zaman etüdleri yapımı	
3. Çalışma değerlendirmelerinin yapımı	
4. Götürü usule sistem değiştirme	
Değer = Tüm işletmenin yıllık işçilikleri toplamı.	
b) 1. İşletme organizasyonlarının ticari yönden hazırlanmasında tavsiyelerde bulunmak, modern çalışma metodlarına ait teklifler	Ücret her seferinde 15/10'dan 25/10'a kadar
2. Bilhassa sınırlanmamış görevlerde işletme araştırmaları; bant tekniği, iş hazırlama, geliştirme plânları v.b. gibi.	
Değer = Tüm işletmenin yıllık işçilikleri toplamı.	
c) 1. Sürüm organizasyonlarına tavsiyelerde bulunmak	Ücret her seferinde 3/10'dan 8/10'a kadar
2. İşletme içindeki sözleşmeler hakkında tavsiyelerde bulunmak	
3. Mağaza ve depolar hakkında tavsiyelerde bulunmak	
Değer = Tüm işletmenin son üç yıllık ciro ortalaması.	
Şayet işletme kurulu henüz üç yıl olmamışsa, ciro değeri için resmi istatistiklerden çalıştırılan kişi başına düşen ortalama değer alınır.	
d) 1. Enerji kullanımına ait tavsiyeler	Ücret her seferinde 5/10'dan 25/10'a kadar
2. Enerji kullanımına ait planlamanın uygulanması	
3. Sıcaklık veya enerji bilânçosunu kurmak, bunlara ait teklifler üzerinde karar vermek, sıcaklık kullanımına ait tavsiyeler	
Değer = Yıllık enerji cirosu.	
e) 1. İşletmenin kendine ait masraflarının çıkarılması, çeşit hesapları v.b.	Ücret her seferinde 10/10'dan 15/10'a kadar
2. Masraf ön tahminlerinin (ön icmal) ve masraf son hesaplarının (son icmal) ortaya konması	
3. İşletme muhasebesinin düzenlenmesi ve ortaya konması ve işletme kesin hesapları	
Değer = Toplam işletmenin son üç yıllık ciro ortalaması.	
Şayet işletme kurulu henüz üç yıl olmamışsa, ciro değeri için resmi istatistiklerden çalıştırılan kişi başına düşen ortalama değer alınır.	

f) 1. Hasılat hesaplarının ortaya konması	Ücret her seferinde 10/10'dan 15/10'a kadar
2. Bir işletmenin ekonomik durumu hakkında tavsiyeler	
Değer = Tüm işletmenin son üç yıllık ciro ortalaması.	
Şayet işletme kurulu henüz üç yıl olmamışsa, ciro değeri için resmi istatistiklerden çıkartılan çalıştırılan kişi başına düşen ortalama değer alınır.	
g) 1. İşletmenin kendine ait masrafların son kontrolü, temel sorunlar	Ücret her seferinde 10/10'dan 15/10'a kadar
2. Hesap kesimi dökümlerinin son kontrolü (Akord işler)	
3. İşletme esaslarının değiştirilmesinden sonra çalışma değerlerinin son kontrolü	
Değer = Tüm işletmenin yıllık işçilikleri toplamı.	
h) İş işletmecilik açısından satış işletmeleri, fabrikalar hakkında tavsiyelerde bulunmak	Ücret 10/10'dan 15/10'a kadar
Değer = Tavsiyede bulunulan işletme bölümünün hasıl ettiği değerler toplamı.	
i) Ham maddeler, yarı mamul ve mamul ürünler hakkında elde mevcut depo sonuçlarına göre tavsiyelerde bulunmak	Ücret 3/10'dan 5/10'a kadar
Değer = Mevcut varlıkların değerlerinin nihai tutarı	
3. a) Yapı girişimleri, yapı işleri ve uygulamaları hakkında tavsiyelerde bulunmak	Ücret 10/10'dan 15/10'a kadar
b) Montaj plânları hakkında tavsiyelerde bulunmak	
c) Mali plânlar hakkında tavsiyelerde bulunmak	
d) Plânlanmış işletme değiştirmeleri hakkında tavsiyelerde bulunmak	
Değer = Masraf tahminleri veya mali plânların nihai tutarları	
4. İşletmelerin, kendi aralarında anlaşmaya vardıkları hazır parça imalatı programlarına ve kapasitelerine göre, organizasyon projeleri	Ücret 15/10'dan 25/10'a kadar
Değer = Gerekli sermaye toplamı.	
5. Bir fabrika veya dokuma işletmesinin kredi kullanımına ait tavsiyeler	Ücret 3/10'dan 6/10'a kadar
Değer = Söz konusu olan krediler toplamı.	
6. Bir fabrika veya dokuma işletmesinin teknik ve ticari şartları hakkında tavsiyeler: Ücret, Fıkra : 2. a)'dan 1)'ye kadar verilen toplam ücretlere göre, bu bölüm için lüzumlu münferit işler için.	
7. Büyük sayıda aynı cins ve aynı fonksiyonlu makina ve aletler ayrıca yüksek değerli münferit işletme tesisatı yapan işletmelere verilecek tavsiyelerin ücretinde % 20'ye kadar bir indirim gerçekleştirilebilir.	
8. Bir sözleşme, aynı işverenin aynı zamanda yürütülebilecek işlerine ait tavsiyelerle ilgili bulunuyorsa, bu işler birbirlerine yakın ve bunların imalat programları ile işletme organizasyonları kendi aralarında eşit oldukları takdirde, ücretler tek tek işlerin bir araya toplanan değerlerinin tutarına göre hesaplanır.	

9. İşletme Islâhı için istenenenden daha mükemmel teklifler yapılınca, bu ilâve çalışma on azından Md : 6.) Fıkra : 4. a)'ya veya Md : 11.) Fıkra : 4. a)'ya göre ayrıca hesaplanır.
10. Mühendise daha az hazırlık ve tespit çalışması yapmayı sağlayan yeterli doküman mevcutsa, azaltılan zamana uygun olarak ücrette indirim olur. Bu cins doküman örneğin şunlar olabilir : yapı ve konstrüksiyonların çizimleri, vaziyet plânları, iş ve montaj plânları, iş ve zaman etüdlerinin sonuçları, ön ve son toplamalar, işletme kesin hesapları v.b. gibi.
11. Örneğin : Doğrudan doğruya üzerinde bir kontrol ihtiyaç gösteren bina ve makina değerlendirmeleri gibi kısmî işler sözkonusu olursa, toplam kanaate ait ücretin hesabı için, ele alınan kısmî işin etkilediği değer tutarının sadece yarısı esas alınır.
12. Kontrol edilmiş bilânço ve açıklanmış işletme hesabı sonuçları, genel kanaat edinmesi ve görevini yerine getirmesi ve değerlendirmede bulunması için mühendise teslim edilir.

Madde : 12b. **Sınai İşletme tesislerinin ve işletme düzenlerinin değerlendirilmesi**

İşler

1. İşler şunlardır :
 - a) Yerinde yapılan yeni tespitlere göre tam değerlendirme; yenileme ve zaman değerine göre teknik işletme düzenlerini ve teçhizatlarını münferit değerlendirme.
 - b) Makinalar aletler ve diğer işletme düzenine ait büyükçe varlıkları ölçümlere, güçlerine, fabrika ve imal yıllarına göre saymak ve ortaya koymak.
 - c) Boru ve elektrik tesisatlarını, iş takımlarını, aletleri ve işveren tarafından verilen listelere göre toptan ve gruplar halinde götürü değerlendirilecek demirbaşları değerlendirmek.

Ücret

2. Ücret, Md : 13.)'teki ücret çizelgesine göre hesaplanır. Ücret hesaplanmasında esas, toplam yenileme değerinin bugünkü rayıca göre değerlendirilmesidir. Yan masraflar, Md : 5.)'e göre tazmin edilir.
3. Boru ve elektrik tesisatı, iş takımları, aletler ve demirbaşlar mühendisçe kabul edilmiş olabilirler ve tek tek değerlendirilebilirler, o zaman bunun için buna isabet eden ücretin hissesi iki misli artırılır.
4. Daha önceden aynı mühendis tarafından yapılmış - bitirilmiş mevcut bir değerlendirme-nin tamamlanması yahut yenilenmesi sözkonusu olursa, o zaman Md : 13.)'deki ücret tarifesine göre bulunacak ücretler üzerinde, en ufak iş eksilmesine uyan bir indirim yapılabilir. Arada geçen zaman içinde yeni sağlanmış işletme düzenine ait varlıklar için ücret tarifesinin hükümleri indirimsiz geçerlidir. Ücretlerin hesabında bu iki hesap değerleri birbirinden ayrı olarak ortaya konur.
5. Çok sayıda iş ve esasla çalışan makine ve aletleri bulunan işletmelerle bunlar gibi yüksek değerli tek işletme tesisatı bulunan işletmelerin değerlendirilmesinde ücrette % 20'ye kadar bir indirim yapılabilir.
6. Tam bir değerlendirmeyi ortaya koyabilmek için yeterli doküman elde mevcut ise, şöyle ki : sadece pek az tespit işi mühendis tarafından yükleniliyorsa o vakit ücretler buna te-kabül eden zamana göre az bir indirime tabi olurlar...

Tahmini Keşifler

7. Sadece tahmini keşifler için Md : 13.)'deki ücretler zamana göre az bir indirime uğrar-lar. Mühendis tahmini keşiflerin doğruluğundan sorumlu değildir; fakat, işvereni bu hu-susta uyarmakla yükümlüdür.
8. Değerlendirmenin harita şeklinde ortaya konması istenirse, ücretler % 5'ten % 10'a ka-dar yükselir.

9. Sözleşme, aynı zamanda ele alınabilecek aynı işverenin birden fazla atölyelerinin değerlendirilmesini kapsıyorsa ve şayet bunlar birbirine yakın ve imalat programları ve işletme organizasyonları bakımından kendi aralarında eşit bulunuyorlarsa, o zaman ücret tek tek işlerin bir araya toplanan değer tutarına göre hesaplanır.

Madde : 13 Ekonomi mühendislerinin Md : 12. a) ve 12. b)'deki işleri için ücret çizelgesi

1. Ücret hesaplamaları için esaslar, Md : 12. a) ve 12. b)'de işlerle beraber açıklanmıştır.
- 2.

Objenin Değeri	Ücretler DM	Objenin Değeri	Ücretler DM
2 000	110	600 000	1 980
3 000	125	700 000	2 240
4 000	140	800 000	2 400
5 000	150	900 000	2 610
10 000	180	1 000 000	2 850
20 000	230	1 500 000	3 830
30 000	280	2 000 000	4 800
40 000	330	3 000 000	6 300
50 000	380	4 000 000	7 800
60 000	420	5 000 000	9 250
70 000	460	6 000 000	10 500
80 000	500	7 000 000	11 900
90 000	540	8 000 000	13 200
100 000	580	9 000 000	14 500
200 000	980	10 000 000	15 500
300 000	1 290		
400 000	1 600		
500 000	1 750		

3. Ara değerler enterpole edilecektir.
4. Değeri 10 milyon DM'ı aşan objelerde, mühendislik işlerinin ücretleri, işlerin herbirinde işletmenin cinsine, organizasyonuna ve teçhizatına bakılarak birleştirilir.

Madde : 14 Arsaların, binaların, yerüstü ve yeraltı işletme tesislerinin değerlendirilmesi

İşler

1. Mahallî ölçümlerle değerlendirme, çizimlerin hazırlanması (İzduşüm, kesit) ve kütle hesaplarının ortaya konarak tesis masraflarının elde edilmesi, Fıkra : 4.)'deki ücret çizelgelerine göre hesaplanır. Hesaplar, tesis veya yapım değerini bugüne göre değerlendirmeyi esas alarak yapılır. Cümle : 1'de söylenen değerlendirme dokümanlarından birinin eksikliği halinde, Fıkra : 5.)'e göre elde edilen ücrette bu eksilen işa tekabül eden bir indirim yapılır.
2. Daha önceden aynıın mühendis tarafından tamamlanmış bir değerlendirilmenin eldeki alıkonularak yenilenmesi yahut tamamlanması sözkonusu ise, o zaman Fıkra : 4.)'teki ücret tarifesine göre bulunacak ücretlerde küçük bir iş eksilmesine tekabül eden bir indirim yapılabilir. O arada yeni kurulmuş yapı için ücret indirimsizdir. Ücretlerin hesabında bu iki hesap birbirinden ayrı olarak ortaya konur.
3. Ekonomik bir üniteye ait olan değerlendirme objeleri ücret hesaplarında birlikte ele alınırlar. Mahallî olarak ayrılmış arsalar üzerindeki değerlendirme objeleri tek başlarına

kendi değerlerine göre hesaplanır. Tamamen aynı birçok değerlendirme objeleri arasından sadece bir objenin eşit bir ekonomik ünite olarak değerlendirilmesi yeterse, o zaman ücret sadece bir obje için hesaplanır. Bunda önemli sapmalar varsa, o zaman gereken fazla çalışmaya tekabül eden ücret zammı yapılacaktır.

Arsa ve arazinin değerlendirmesi için, bina ve yapı tesislerine gerekli olan arsa bölümü, ücretin bulunmasında işleme sokulmamalıdır. Değerlendirmede, birlikte alınacak açık arazi yahut endüstri ihtiyat arazisi için buna tekabül eden ücret zammı yapılacaktır.

Ücretler Çizelgesi

4.

Tesis yahut satınalma değeri (değerlendirme tarihinde) DM	Ücretler DM
25 000'e kadar	180
50 000	300
75 000	390
100 000	480
125 000	580
150 000	630
200 000	770
250 000	900
300 000	1 020
350 000	1 130
400 000	1 230
450 000	1 320
500 000	1 410
750 000	2 100
1 000 000	2 700
1 500 000	3 500
2 000 000	4 300
3 000 000	5 700
4 000 000	7 000
5 000 000	8 000
7 500 000	11 500
10 000 000	14 500

Ara değerler enterpole edilecektir.

- Bir değerlendirme için çizimler ve diğer dokümanlar yeterli ölçülerde elde bulunuyor ve inşaat sahasında her m²'nin yahut tadilat uygulanacak hacimlerde her m³'ün ortaya konarak alışılmış şekilde malzeme ve hasılat değerlerinin (örneğin : satınalma, kiralama, vergi, sigorta ve benzer amaçlar için) elde edilmesine yarıyorsa, o zaman ücret, yeni tesis değerinin değerlendirme zamanına çakıştırılmasıyla :
50 000.— DM'a kadar tesis değerinin % 1,5'u,
100 000.— DM'a kadar tesis değerinin % 1,25'i,
200 000.— DM'a kadar tesis değerinin % 1,0'i,
(asgari ücret 40.— DM'tan başlamak üzere)
Tesis değeri 200 000.— DM'tan fazla olan değerlendirmeye objelerinde ücret üzerinde mühendisin gerekli çalışmalarına göre anlaşma yapılır.
- Fıkra : 5.)'e göre değerlendirmelerde mahalli tespitlere ve çizimlerin yeniden yapılmasına ihtiyaç olursa, o zaman bu işler Md : 4.)'e göre ayrıca hesaplanır.
- Enkaz temizliği yapılan arsaların değerlendirmesine alt ücretler Md. : 4.)'e göre zaman ölçü alınarak hesaplanır; bu işlere, Md : 5.)'e göre yan masraf ödenmez.

Madde : 15a. Gemi inşa mühendislerinin işleri

1. Gemi inşa mühendislerinin işleri aşağıdaki kısmi işler olarak kademelendirilir :

A. Gemi İnşası İçin İşler :

a) 1. Ön proje (bilinen şekilde proje çizimi, ana bildirimler, tahmini keşif)	: 3,0	10,0	
2. Sözleşme projesi (genel plân, iç yerleşim vb. ile, 1/50 veya 1/100 ölçekli)	: 7,0		
3a. Taslak çizgi çekme denemesiz	: 5,0		
3b. Maket	: 2,0	11,0	
3c. Eğrilere ait paftalar (boy : 1 m. kadar)	: 4,0		
4a. Demir boy kesiti, örtü, ana kaburga latası	: 6,0		
4b. Prova, dümen küreği	: 2,0		
4c. Sınıflandırma kuruluşlarıyla yapılan muameleler	: 1,0	14,0	
4d. Demir atölye çizimleri, sipariş listesiyle	: 5,0		
5a. Donanım çizimleri (Yükleme aletleri planları, babalar vb. halat listesi)	: 3,4		49,5
5b. Kayık düzeni, atölye ve tersane için	: 1,4	7,0	
5c. Çapa düzeni (model ücreti hariç)	: 1,1		
5d. Dümen düzeni	: 1,1		
6a. Tabii havalandırma	: 0,8	1,5	
6b. Direk ve hava boruları	: 0,7		
7. Marangozhane için iç düzen (dekorasyon hariç), izolasyon		4,0	
8a. Açık borda hesapları	: 1,0	2,0	
8b. Yüzölçümü hesapları	: 1,0		
9. Bölmeler plânı; eğrileriyle, sızma hesabı hariç	: 0,5		
10. Boy ve yüksekliğe göre ağırlık merkezi ile ağırlıklar	: 1,5		
11a. Başlangıç stabilitesi ve stabilite genişliği	: 3,0		
b. Kaldırma denemeleri, sonuç ile (Tersane bölümü hariç) -en az 250.- DM	: 1,0		
c. Hacim eğrileri	: 1,5	12,5	
d. Kerteriz tablosu (tanker için 5 misli)	: 0,5		
e. Boy kesiti ile yük plânı. Hacim tabloları, çeşitli yüklemelerin kaldırma kolu eğrileri ile ifadesi	: 1,5	9,0	
f. Yakıt deposu eğrileri, boşaltma ve yükleme için	: 1,5		
12. İskele hesapları, çizimleri		1,5	
b) 1a. Ana makineler, Genel düzen, ağırlık ve ağırlık merkezi (Konstrüktif ayrıntı hariç)	: 4,0		
b. Yardımcı makineler, 1a gibi	: 4,0	9,0	
c. Ufukta ve denizde bütün makinelerin enerji ve güç bilançosu	: 1,0		

Fıkra : 7.)'deki ücret çizelgesine göre % olarak

2. Pompa ve boru tesisatı plânı (Ayrıntısız)	: 2,0	16,0
3. Sun'i havalandırma (hesap ve çizim)	: 2,0	
4. Isıtma tesisatı (Ayrıntısız)	: 0,7	
5. Genel elektrik plânı ile parça listesi (Konstrüktif ayrıntılar hariç)	: 2,0	
6. Genel plân (Görünüm çizimleri)	: 0,3	
c) 1. İnşa sözleşmesi	: 0,5	
2. Demirbaş listesi ile inşa hükümleri	: 3,0	7,0
3. Kesin masraf keşfi, bütün iş kolları için çalışma saatleri hesapları	: 3,5	
d) 1. Doklar, sigortalar, dairelerle muameleler	: 2,0	
2. Danışma ve teslim alma	10,0	
3. Hesap kesme	: 3,0	15,0
	+	
		100,0

Bakınız : Ön sayfa

B. Gemi İnşası İçin Ek İşler

1a. Gemilerde boy mukavemet hesapları	4,0	
b. Gemilerde en mukavemet hesapları (*)	: 6,0	20,0
c. Salınım hesapları		
n. saatlik, maks.'a kadar	: 10,0	
2. Su akıtma deliği hesabı	: 4,0	
3. Rantabilite hesabı	: 2,0	
4. Tam direnç hesapları çeşitli metod ve eğrilerle göstererek ve pervane temel değerlerine göre (Konstrüksiyonsuz)	: 3,0	
5. Çekme denemesi özel anlaşmaya göre		
6. Gemi modelleri için ön çalışmalar, saat esasına göre		
7. Parça imalat plânı, saat esasına göre x 0,75		
8a. Devamlı mahalli inşa gözetimi, küçük obje	: 15,0	
b. Devamlı mahalli inşa gözetimi, büyük obje	: 5,0	

Fıkra : 7.) 'deki ücret çizelgesinin % si

C. Yat ve Bot İnşa İşleri

a) 1. Ön proje (kroki, düzen plânı, sınıfa göre yelkenler, masraf tahmini)	: 5,0	
2a. Büyük ölçekli kroki, ağırlık merkezi gösterilerek	: 15,0	
b. Düzen plânı, örtü ve kesitler ile	: 8,0	30,0
c. Yelkenler bez kalınlığı ile (Yatlar); Eğriler ve direnç hesapları (Motorbotlar)	: 7,0	
3a. Ana kaburga latası, plânı ile	: 7,0	
b. Sınıflandırma kuruluşlarıyla muameleler	: 2,0	9,0

Bakınız arka sayfa

(*) Sınıflandırma hükümleri tarafından kapsamaz.

4. Kaburga yapı resimleri, ilâve tablolarla	: 6,0	68,0	Fıkra : 7.)'deki ücret çizelgesinin % sı
5. Ağırlık merkezliyle sahra omurga (Yatlar); depo hesabı çeşitli doldurmalarla (Motorbotlar)	: 3,0		
6. İç yapı için marangoz plânı	: 6,0		
7. Yuvarlak odun resimleri (Yatlar); Motor yerleştirme ve kumanda düzeni (Motorbotlar)	: 6,0		
8. Yapım hükümleri, münferit bildirimlerle	: 3,0		
b) 1. Depo ve boru tesisat plânı	: 3,0		
2. Işık tesisatı plânı	: 3,0		
3. Stabilitate dayanakları	: 5,0	17,0	
4. Ağırlık hesapları ve malzeme ihtiyacı	: 4,0		
5. Yarış değeri hesabı	: 2,0		
c) Yapı gözetimi ve tesellümü	: 15,0		
	+	100,0	

D. Yat ve Bot İnşasının Ek İşleri

1. Yaklaşık modellerin basit formlarla hazırlanması saat esasına göre x 0,75, yapım masrafları toplamının asgari % 1/2 sı,
2. Karada ölçüm ve anlaşmaya göre bir plân yapımı, itilen ton başına en az 20.— DM.
3. Çizimini yapmak üzere ölçüm saat esasına göre, itilen ton başına en az 30.— DM.,
4. Yelken donanımı ve ağırlık merkezi kontrolü, anlaşmaya göre kısmi ölçüm ve buna ait plân, m² yelken başına en az 3.— DM.,
5. İç düzende değişiklik saat esasına göre, işin değerlinin en az % 8'i,
6. Kullanılmış bir ulaşım aracını yazılı olarak fikir bildirmek suretiyle değerlendirmek saat esasına göre, itilen ton başına en az 20.— DM.

Tekrarlamalar

2. Aynı projenin aynı işverenin sonraki gemilerinde kullanılmasında ilk geminin ücreti tam olarak hesaplanır, birinciden beşinciye kadar bir öncekinin yarı ücreti, sonraki her gemiye beşincinininki alınır. Bununla beraber Fıkra : 1.A.d) ve Fıkra : 1.C.c) pozisyonları bu raya dahil değildir. Bunlar için ayrı anlaşmalar gerekir.
3. Aynı projenin değişik işverenler tarafından kullanılması halinde her sefer tam ücret ödenecektir.
4. Fıkra 1.A.) ve 1.C.)'deki iş kademelendirilmesine tabi olan münferit işler için sözleşme yapılıyorsa, ücret

Fıkra : 1.A.a) 1.'e göre yalnız % 5,
Fıkra : 1.A.a) 2.'ye göre yalnız % 10,
Fıkra : 1.C.a) 1.'e göre yalnız % 10,
Fıkra : 1.C.a) 2.'ye göre yalnız % 35 yükselir.

Yapım Masrafları

5. Yeni yapılarda yapım masrafları, geminin toplam yapı değerini kapsar, ki buna : gemi gövdesi, düzen ve donanım ve bunun gibi geminin tüm inşasına ait yardımcı makinalarla

elektrik donanımı girer; esas makinaların yapım değeri ve esas makinanın % 16 sını aşmayacak şekilde yardımcı makinaların yapım değeri de hesaba katılır. Sınıflandırma kuruluşları tarafından yeni yapı işlemi uygulanan büyükçe değişikliklerde de yeni yapım sayılabilirler.

Yapım masrafları, değişikliklerde toplam değiştirme masraflarını % 50 kadar arttırılmış olarak kapsar. Değişikliklerde dahi, makina işinin, ücrete esas olan yapım masraflarında en çok % 16 hissesi olabilir. Ücrete esas olan bu imal masraflarına edinme masrafı, sim-sarlık, para tedariki, resmî harçlar ve gemi inşa mühendisinin ücretleri dahil değildir.

Yapı Sınıfları

6. Gemiler şu üç sınıfa ayrılırlar :

Sınıf : I° — Tesisat dubaları, botlar (açık), iskeleler (yüzen), yüzer aletler için tonbozlar, boru döşeyicileri (yüzer), sabit zeminli salapuryalar, motorsuz telliferibotlar.

Sınıf : II° — Kendi motoru bulunmayan her cins taraklar, tahlisiye sandalı, gezil botları, yüzer kömür tesisatı, hububat taşıyıcıları, mavnalar (örtülü) motorlu ve motorsuz, motorlu devriye gemisi (otobotlar), motorlu kurtarma botları, kazık şahmerdanı, 300 BG'ye kadar römorkörler, kapaklı mavnalar, yüzer vinçler, deniz şatları, yelkenli yatlar (enternasyonal yarış sınıfları dışındakiler), motorsuz atölye ve oturma gemileri.

Sınıf : III° — Taraklar (her cins kendinden hareketli veya hareketsiz yıkayıcılar, moloz boşaltıcılar, kaya oyma gemileri), madencilik gemileri, buzkıranlar, tren ve otomobil feribotları, yolcusuz ve 12 yolcuya kadar alabilen yük gemileri, etfalye gemileri, balıkçı gemileri, balıkçılık koruma tekneleri, balık yatı, araştırma gemileri, yük ve yolcu gemileri, araç taşıyan gemiler, maden ağır yük, olein, sürü gemileri; ringa gemileri, kablo döşeyiciler, soğukhava depolu gemiler, kılavuz gemileri, 300 PS'nin üstünde römorkörler, hızlı ve yarış tekneleri, okul gemileri, yüzer doklar, yelkenli yatlar (enternasyonal yarış sınıfları), tankerler, harita ölçme gemileri, balina avcı gemileri, ana balina avcı gemileri, motorlu atölye gemileri, gümrük devriyeleri.

7. Ücret çizelgesi

Yapım Masrafları DM	Ücretler Sınıflar için yapım masraflarının % 'si olarak		
	1	2	3
10 000'e kadar	8,0	12,0	16,0
20 000	7,2	10,5	14,0
30 000	6,7	9,7	12,8
40 000	6,4	9,2	12,0
50 000	6,1	8,8	11,5
60 000	5,9	8,5	11,1
70 000	5,7	8,2	10,8
80 000	5,5	8,0	10,5
90 000	5,4	7,8	10,3
100 000	5,3	7,6	10,0
150 000	4,8	6,9	9,1
200 000	4,5	6,4	8,4
300 000	4,1	5,8	7,5
400 000	3,8	5,3	6,9
500 000	3,8	5,1	6,5

Ücretler Sınıfları için yapım masraflarının % 'si olarak			
Yapım Masrafları DM	1	2	3
600 000	3,7	5,0	6,3
700 000	3,6	4,8	6,1
800 000	3,6	4,8	6,0
900 000	3,5	4,7	5,9
1 000 000	3,5	4,7	5,8
1 500 000	3,5	4,5	5,5
2 000 000	3,4	4,3	5,2
3 000 000	3,3	4,0	4,7
4 000 000	3,2	3,8	4,3
5 000 000	3,1	3,7	4,1
7 500 000	2,9	3,4	3,7
10 000 000	2,7	3,0	3,3
20 000 000	2,3	2,6	2,9
30 000 000	2,1	2,5	2,7
40 000 000 ve yukarısı	2,0	2,3	2,6

Md. 8.) Fıkra : 2. - 4.)'e ait hükümler buna uygun olarak geçerlidir.

Madde : 15b. **Gemilerin ve gemi makinalarının değerlendirilmesi; gemilerde zarar ziyan tespitleri**

Gemilerin Değerlendirilmesine Ait İşler

- İşler şunlardır :
 - Gemilerin kendilerinin, esas makinelerin, yardımcı makine ve donanımların tek tek yapım yahut temin değerlerinin hesabı;
 - Yukarda a)'daki değerlerden, yaşa, kullanım durumuna ve piyasaya bakarak aktüel değer bulunması;
 - Sınıflandırma kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının ve gözetim daireleri yahut birliklerinin dokümanlarına göre yahut yerinde inceleme ile kullanım durumlarının kontrolü;
 - Yazılı ve bütün sebepler gösterilerek kanaat bildiriminin ortaya konması.
- İşler şunları kapsamaz :
 - Özel rantabilite sebepleri için faydalılık değerinin hesabı. Bu cins bir hesap istenirse bu Md. 15.a)'da belirtilen şekilde yapılır.
 - Demirbaşların tek tek ele alınmasına kadar varan bir kontrol;
 - Lüzumlu tamiratın kapsamı ve masraflarının ortaya konması. Bunun için mümkünse ücretler Fıkra : 10)'a göre hesaplanır.
- Fıkra : 1.)'e göre münferit işlerin ayrımı aşağıdaki şekilde yapılabilir :
 Yerine gitmeksizin, doküman kontrolü yapmaksızın ve ayrıntılara inmeksizin uzaktan değerlendirerek kanaat bildirimi, toplam ücretin : % 50 kadarı,
 Eldeki dokümanla kontrol, toplam ücretin : % 10 kadarı,
 Mahallinde görmek, toplam ücretin : % 20 kadarı,
 Yazılı ve sebeplendirilmiş kanaat bildirimi, toplam ücretin : % 20 kadarı.
 Kısmi ücretlerin hesabı ihtiyaridir.
- Bütün bir geminin Md : 15.a)'ya göre hangi sınıfa ait olduğunun değerlendirilmesinin ücreti için bundan sonraki ücret çizelgesi kullanılır. Ücretin hesabı için geminin yapım veya temin değeri ve hareket makinalarının aktüel değerleri esas teşkil eder.

5. Ücretler çizelgesi

Yapım veya temin değeri (aktüel değer üzerinden) DM.	Sınıf : I' DM.	Sınıf : II' DM.	Sınıf : III' DM.
10 000'e kadar	80	—	—
25 000 "	110	140	180
50 000 "	150	190	220
100 000 "	210	260	300
200 000 "	300	360	430
400 000 "	430	530	630
600 000 "	520	640	770
800 000 "	590	740	890
1 000 000 "	650	820	990
2 000 000 "	820	1 080	1 340
3 000 000 "	910	1 240	1 570
4 000 000 "	960	1 340	1 720
5 000 000 "	990	1 410	1 830
6 000 000 "	—	1 460	1 910
7 000 000 "	—	1 500	1 980
8 000 000 "	—	1 520	2 000
9 000 000 "	—	1 530	2 020
10 000 000 "	—	1 540	2 030
10 000 000'dan fazla; ücret özel anlaşmaya göre.			

6. Mühendise sadece çok az bir ölçme işi bırakan yeterli dokümanın elde mevcut bulunması halinde, ücretler buna tekabül eden az bir zaman esasına göre kısıılır. Aynı şekilde sadece tahmini keşiflere ait ücretler de, buna tekabül eden pek az bir tespit ve büro çalışması için indirimde tâbi olurlar.

Gemilerde Zarar Ziyan Tespitine Ait İşler

7. Gemilerde zarar ziyan tespitine ait işler şunları kapsar :
- Kısa bir zarar krokisi
 - Bir tamirat raporu
 - Bir yenileme raporu
 - Tahminen ortaya konan tamiratın, gerektirdiği ayrıntılı yeni parçalara ait masraflarla birlikte gösterilmesi.
8. İş, tamirat yapımının kontrolü ve bunun gibi tersanelerin fiyat farklarına ait muameleleri kapsamaz.
9. Bir gemide çeşitli zarar olaylarına ait zararlar tespit edilecekse, o zaman her zarar ziyan tespitine ait ücretler çizelgesine göre tek tek hesaplanır.

Ücretler Çizelgesi

10. Zarar ziyan tespitlerine ait ücretler, aşağıdaki ücretler tarifesine göre bulunur :

Zarar - ziyan toplamı DM.	Ücret DM.	Zarar - ziyan toplamı DM.	Ücret DM.
200'e kadar	27	4 000	159
300	35	5 000	180
400	41	10 000	270
500	47	20 000	400
750	60	30 000	510
1 000	70	50 000	690
1 250	80	100 000	1 030
1 500	89	200 000	1 550
1 750	97	300 000	1 950
2 000	106	400 000	2 330
2 500	120	500 000	2 660
3 000	132	600 000	2 980
3 500	146	700 000	3 190

Madde : 16 Teknik imalâta ve endüstriyel ve mesleki tesislerdeki, binalardaki maddî zararların tespiti ve kanaat bildirimini

1. Ücret, mühendisin sebebini kapsamını ve yüksekliğini tespit edeceği maddî zararı yaratan çalışmaları kapsar.
2. Ücret, Md : 4.)'e uygun olarak zaman esasıyla hesaplanır; bu, Md : 5.)'deki yan masrafları içermez.

SERBEST ÇALIŞAN MÜHENDİSLERİN ÜCRETLERİNE AİT TÜZÜK'E EK :

SÖZLEŞME HÜKÜMLERİ

"Serbest Çalışan Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük" ün kullanım yerleri ve Sözleşme Hükümleri ile birlikte.

Mühendis Sözleşmesinin İçindekiler :

Madde : 1

I. "Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük" le birlikte sözleşme hükümleri, kullanım yerini serbest çalışan mühendislerle onların işverenleri arasında mühendislik sözleşmesi ile tesis olunan kanunî ilişkilerde bulur.

II. Mühendislik sözleşmesi şu iş ve konuları havi olabilir :

1. Yeni tesislerin ,tamamlamaların, tadilatlar vb. nin proje ve plânlama çalışmaları, inşaat ve makine işleri sahasındaki yakıt ve enerji ekonomisi, ısıtma ve havalandırma, sulama ve kurutma işleri, trafik, ısale ve sağlık işleri; şehircilik işleri; ekonomik - istatistik ve diğer hesaplamalar; işlerin ve ürünlerin sayımı, ön işlerin yönetimi, her çeşit çizimlerin hazırlanması; resmî daireler, müteahhitler ve müteşebbislerle muamelelerde bulunulması; statik hesapların ve yapı tasarımlarının sinanmaları, işlerin ve ürünlerin sinanmaları; inşaat uygulamasının üst seviyede yönetimi, inşaatın yerinde yönetimi; hedef alınan işin çalışır hale getirilmesi hesaplarının yapılması ve,
2. Fabrika ve endüstriyel işletmelerin, enerji sağlama tesislerinin, şehrsel işletmelerin vb. amenajmanı.
3. Yeni teknik metodların kullanılması, makina - makina tesisleri âletler ve mekanizmaların konstrüksiyonların geliştirilmesi, mevcut tesislerin mükemmelleştirilmesi, ve değiştirilmesi genel ve yapı akustiği araştırmaları ve formları; araştırma ve deneme çalışmaları.
4. Endüstriyel tesis ve işletmelerin işletme durumları ve işletme verimleri yönünden gözetimi ve teknik yönden sinanması, aynı şekilde mevcut kanunî ve diğer güvenlik hükümlerinin yerine getirilmesi.
5. İşletme bilimi açısından araştırmalar ve ekonomik analizler gibi sinamalar, kayıp kaynakları araştırmaları; modern organizasyon metodları; ekonomik hazırlama, işletme gözetimi, pazar araştırması, kredi ve bilânço sinaması sorunları; vergi ve sigorta sorunlarında olduğu gibi yeni kuruluşların teknik danışmanlığı.
6. Teknik ve ticari sorunlar üzerinde mahkemelerdeki ve mahkemeler dışındaki durumlarda maddî ekspertiz bildirimleri.
7. Arsaların, binaların, endüstriyel işletme tesislerinin ve düzenlerinin değerlendirilmesi, sigorta değerlerinin bulunması, maddî zararların sebeplerinin ,kapsamalarının ve yüksekliklerinin tespit edilmesi.
8. Mesleki hakların korunması sorunlarında teknik danışmanlık ve işbirliği.
9. Yeni yapı malzemeleri ve yapı çeşitlerinin inşaat ruhsatlarının yürürlüğe sokulmasında işbirliği.
10. Hidrolik, jeolojik ve zemin araştırmalarının yönetimi.

III. Bölüm : II'de Md : 1'den 10'a kadar verilen mühendislik işlerinden başka işlere ait sözleşmeler, ücretler tüzüğü şayet bunlar üzerinde anlaşma oldu ise sözleşme hükümleriyle birlikte kullanış imkânı bulurlar.

IV. Münferit halde mühendislik işlerinin kapsamı mühendis ile onun işvereni arasındaki aktedilmiş sözleşmelere göre belirlenir.

Sözleşmenin şekli

Madde : 2

- I. Mühendislik sözleşmesi yazılı olarak aktedilir; form üzerinde anlaşma için mektuplaşma yahut telgrafla haber verme yeterlidir.
- II. Mühendislik sözleşmesinde ayrılan hükümler yoksa, uygulamada Mühendis Ücretleri Tüzüğüyle birlikte sözleşme hükümlerinin geçerliğinde anlaşma olmalıdır.

Mühendisin hak ve yükümlülükleri

Madde : 3

- I. Mühendis yapılmış sözleşmenin boyutlarına göre, kendi işlerini mühendislik biliminin genel durumuna ve her defasında tekniğin herkesçe kabul edilmiş temel ilkelere göre yapmakla yükümlüdür.
- II. Kendi işleri için mühendis, sözleşmede daha yüksek bir ücret üzerinde anlaşma yoksa, Mühendis Ücretlerine ait Tüzük ifadelerine göre ödeme ister. Mevcut ücret çizelgelerinden bulunabilecek götürü bir meblâğ üzerinde anlaşma ihtiyaridir. Sözleşme aktedilen anlaşmanın kapsamı değişirse, götürü meblâğ yeniden tespit edilir.
- III. Mühendisin ücret talebi nihai hesabın yapılmasından sonra ödenir. Mühendis, kendi işinin her defasındaki durumuna göre ücretini kısmi ödemeler halinde istemek hakkına sahiptir.

Mühendise işlerinden ötürü, ücretler tüzüğünün Md : 12.a), 12.b), 14.) ve 15.b)'leri gereğince, esas olarak :

Ön çalışmaların başlamasıyla ücretin 1/3'ü,
Tespit çalışmalarının bitimiyle ücretin 1/3'ü

Değerlendirme veya kanaat bildiriminin teslimiyle ücretin 1/3'ü ödenir.

IV. Yan masraflar, her defasında hesap teslimine göre tazmin edilir.

V. Mühendisin ücretlerinin hesabında, Ücretler Tüzüğünün uygun düşen maddeleri kullanılır.

VI. Mühendisin taleplerine karşı, işverenin ne bir mahsup yetkisi ne de geciktirme hakkı yoktur.

Madde : 4

Mühendis, resmî daireler, müteşebbisler ve üçüncü kişiler karşısında kendi işverenin vekilidir.

Madde : 5

- I. Mühendis, hiçbir müteşebbis yahut müteahhit adayına kendi işvereni onun avukatı olarak temsil edemez.
- II. Ygulama işlerinin sarf ve kayıtları yapı işlerine ait mükellefiyetler tüzüğüne tabidir. Uygulama işlerinde, sarf, sözleşmede başka bir anlaşma yoksa, işverenin kabulü ile onun adına ve onun hesabına mühendis tarafından yapılır.
- III. Kendisinin de taraf bulunduğu sözleşmenin teknik uygulaması ve gerekli olan teslim alma işleri yalnızca mühendise aittir. İşveren bütün imkânlarını mühendise terkeder.
- IV. Yapı uygulamasının üst yönetimini mühendis kendi üzerine alırsa, müteahhitlerin miktar ve fiatlarının sözleşmelerine uygunluğunu kontrol ederek hesaplarını, anlaşmaya uygun şekilde, ödemeye sevkeder.

Madde : 6

- I. Mühendis, istek üzerine işverene, yapılmış harcamalar ve yürürlükte olan yükümlülükler hakkında bilgi verir.
- II. Mühendis, masraf tahminlerinde beklenen bir aşımı işverene hemen haber vermekle yükümlüdür.

III. Kendilerinin işbirliği mühendislik işinin sürdürülmesinde lüzumlu bulunan uzmanların çağırılması halinde, işverenin rızası altında hasıl olan olağanüstü masraflar karşılanır.

- Madde : 7** I. Mühendis tarafından getirilmiş işlerin patent hakları kendisine aittir.
- II. İşveren, mühendisin işlerini anlaşma yoluyla sözleşmeye bağlanmış şekilde kullanmak zorundadır; diğer bir şekildeki faydalanma sadece mühendisin kendi isteği ve ödemeye karşı ayrıca ölçülen bir ücret verilmek suretiyle mümkün olur.
- Madde : 8** I. İşveren, projelerin ve buna ait eklerin iki kopyasının teslimini talep eder. İşveren, taraf bulunduğu sözleşme çerçevesi içinde kopya çıkartmakta ve uygulama çalışmaları için lüzumlu ekleri çoğaltmakta serbesttir.
- II. Mühendisin işi bir atölye yahut tesisi düzeltmek ise, işveren, mühendise hattâ sözleşmenin bitiminden sonra atölye veya tesisi, bunların durumlarını tespit amacıyla girmesine müsaadeye mecburdur.
- Madde : 9** Sözleşmeye bağlı olmayarak yapılan gerçekleştirmede atölye sözleşmesinin kanunî hükümlerine göre, şayet sözleşmenin muhtevassından daha başka bir şey çıkmıyorsa, siparişçinin haklarına işveren dokunamaz. Bir maddî zarar tazmin talebinin kapsamı Md : 11'e göre belirlenir.
- Madde : 10** Zamanında yapılmayan gerçekleştirmede, amma sadece gecikme durumunda yahut özel anlaşmalarda, işveren sözleşmeye ölçülü bir vade koyduktan sonra şayet bu vade içinde ifa gerçekleşmezse sözleşmeden çekilmek hakkına sahiptir.

Sorumluluk

- Madde : 11** I. Mühendis, suçlu kalacak şekilde sebep olduğu ispat edilen zararlardan sorumludur. Sorumluluğu doğrudan doğruya zararın tazmini ile sınırlıdır.
- II. Kendisinin yakalanması durumunda mühendis, zararın giderilmesinin kendisine havalesini talep edebilir.
- Madde : 12** Mühendise yapı uygulamasının üst yönetimi yahut mahallî yapı yönetimi devredilir ve bu işin ifası işverenin kabulü üzerine bir üçüncüye havale edilirse, o zaman mühendis sadece, şayet onun seçilmesindeki işlemi ihmal etmişse, onun suçlarından sorumludur.
- Madde : 13** İşveren, işlerin verilisinde, mühendisin hakkındaki kanaatlerini açıkladığı belli bir müteahhidi talep ederse, böyle bir müteahhidin, meydana gelmesinde ortak suçlandığı bir zarardan mühendis sorumlu tutulamaz. Mühendis bu cins zararları gidermeye yahut zarar gidermenin gözetimine mecbur değildir. Zararın giderilmesini yahut gözetimi üzerine alırsa, bunun için ona ayrı bir ücret ödenmez.
- Madde : 14** Bir zarar, uygulayıcı müteahhidin yanlış çalışmalarından doğmuşsa, mühendis, şayet kendisine inşaatın üst yahut mahallî yönetimi havale edilmişse, sadece kendine alt bakım yahut kontrol vazifesini ihmalden sorumlu tutulur ve işveren, uygulamayı yapan müteahhitten ortaya çıkan zararın tazminini sağlayamaz.
- Madde : 15** Sübjektif ölçü ve masraf tahminlerinden mühendis sorumlu değildir.

Sözleşmenin erken çözülmesi

- Madde : 16** İşveren ve mühendis sözleşmeyi sadece önemli sebeplerle feshedebilirler, o da bir fesih süresi olmadan gerçekleştirilemez.
- Madde : 17** I. İşveren, mühendisin kabul etmediği bir sebepten fesih isterse, mühendis sözleşmeye bağlanmış işi dava etmek hakkını elinde bulundurur; işveren, sözleşmenin çözülmesi sonucunda masraflardan tasarrufu yahut daha başka bir kullanma için işgücünü elde ettiğini veya elde etmeyi kötü niyetle engellediğini hesaba katmalıdır.

II. İşveren, mühendisin kabul ettiği bir sebepten fesih isterse, mühendis o zamana kadarki işlerinin ödenmesini talep eder.

Madde : 18 I. Mühendis, işverenin kabul ettiği bir sebeple fesih isterse, mühendis sözleşme uyarınca ödeme talebini elinde bulundurur.

II. Sözleşmenin ne mühendis ne de işverence kabul edilmeyen bir sebeple feshi söz konusu olursa, mühendis kendisinin o zamana kadarki işleri için ödeme isteyebilir; aynı şey mühendisin kendisince haklı bir sebeple fesih istediğinde de geçerlidir.

Madde : 19 I. Mühendis için, yükümlülüklerinin yerine getirilmesi, işveren tarafından kabul edilen bir değişiklik sebebiyle imkânsız olmuşsa, sözleşmeye bağlı ödemeyi talep hakkını elinde bulundurur.

II. İmkânsızlık ne mühendisin ne de işverenin kabul etmediği bir değişiklikten ortaya çıkıyorsa, mühendis kendisinin o zamana kadarki işlerinin ödenmesini isteyebilir; aynı şey, yerine getirme mühendis için kabul edilen bir değişiklik sonucu imkânsız duruma girmişse de geçerlidir.

Madde : 20 Mühendis yukardaki Madde : 17.'den Madde : 19.'a kadarki durumlarda, kendi ücretinin hesabı için, gerekiyorsa : müteahhidin hesap tasarısını ve yapılmış çalışmaların yerinde görülerek keşfini isteme hakkına sahiptir.

Dokümanların teslimi

Madde : 21 Sözleşmenin bitiminden sonra, işveren, mühendisle yaptığı sözleşmenin teslimini isteyebilir. Resmî yazışmalar ve ruhsatlı dokümanlar işverene teslim edilir.

Zaman aşımı

Madde : 22 I. İşverenin mühendise karşı, sözleşmeye bağlı olmayan (Madde : 9) ve buna benzer şekilde zararın tazminine ait talep (Madde : 11) gibi iddiaları, şayet kanun daha kısa

bir zaman aşımı koymamışsa, iki yılda zaman aşımına uğrar. Zaman aşımı, mühendisin yapılmış işe ait yazılı ihbarı ile, böyle bir ihbarın bulunmaması halinde kesin hesabın çıkarılması ile başlar.

II. Mühendise bir müteahhid ile birlikte dava açılabilir ve müteahhidin işverene karşı zaman aşımı süresi iki seneden kısa olabilir, o zaman mühendisin sorumluluğu müteahhidin sorumluluğu ile birlikte biter.

III. Müteahhidin, - işverene karşı, sözleşme ile tesbit edilmiş ödemenin yapılması ve yan masraflar üzerindeki - iddiaları, nihaî hesaplardan sonra iki yılda zaman aşımına uğrar.

Madde : 23 Mühendis, çizimleri ve dosyaları, sorumluluğunun devamı (Madde : 22., Bölüm : I ve II.) süresi dışında saklamağa mecbur değildir.

İfa yeri ve dava mahalli

Madde : 24 Bütün işlerin yapılma yeri mühendislik sözleşmesinde yazılı olan yerdir; ve heriki taraf için dava mahalli, mühendisin mesleğini yürüttüğü büronun adresidir.

Uyuşmazlık mahkemesi birleştirme kararı

Madde : 25 27.10.1973 tarihli Reich Kanunundan 1.1.1934 tarihinde Kraft'da Prg : 1027 ZPO No. lu Uyuşmazlık Mahkemesi yoluyla kısmen değiştirildi, şöyle ki; sadece uyuşmazlık mahkemesi kararıyla şartlanmış ve başka hiçbir sözleşme hükmünü aynı zamanda içermeyen özel bir yazılı uzlaşma sözleşmesi yapılması gerekmektedir.